GAZETA KRAKOWSKA

Nro 64.

Z KRAKOWA DNIA 11. SIERPNIA 1813 Roku WE SRODĘ.

Z Warszawy d. 3 Sierpnia.

Zjechał tu JW. Hrabia Srogonow, Cesarsko-Rossyyski Tayny Radca.

Korpusy Rossyyskie rozmaitey broni, które stały tu i w okolicach, wyruszyły po większey części w tych dniach dla zbliżenia się do wielkiego woyska. Wczoray ciągnął tędy liczny park artyleryi, z blisko 50 dział złożony, z należącemi do nich wozami amunicyinemi.

Prezydent Policyi Miasta Stołecznego Warszawy.

— Dostrzegaiąc, iż zaraźliwa choroba na bydło w tuteyszey Stolicy szerzyć się zaczęła, wezwałem Dr. Fizyka Miasta, iżby podał sposoby ratowania onego, które maiąc sobie nadesłane, do wiadomości publiczney podaię. — Dan w Warszawie dnia 2 Sierpnia 1813.

Zabłocki P. P. M. S. W.
X. Królikowski Sekr.

O powietrzu bydlęcem i sposobach ratowania zarażonego niem bydła rogatego.

Powietrze bydlęce, wszczęte od kilku tygodni w mieście stołecznem Warszawie, i coraz bardziey szerzące się, daie mi powód, z obowiązku mego podać Przeswietney Publiczności miasta stołecznego Warszawy sposoby ratowania bydła w takowym przypadku.

Jest to choroba gorączkowa, zaraźliwa i zgniła (*Typhus*), ze wszystkich bydło napastuiących nayniebezpiecznieysza, która w 5 do 7 dni bydło laxowaniem umarza.

Zaraza ta w tem iest do ospy ludzkiey podobna, że dopiero w dniach 7 po zarażeniu iad przez ziawienia następuiące byt swoy obiawia, tudzież, że bydło raz przechorowane nadal od tey zarazy iest wolnem.

Początek choroby okazuie się przez mdłe i smutne oczy, zwieszenie łba, i chód powolny; bydło zrze, przebieraiąc w pokarmie, który połknąwszy, powtornie iuż nie przeżuwa. — W dni kilka zaczynaią łzy płynąć z oczów, które się zapalaią i ropieią; z nozdrzy ciecze płyn flegmisty, który dla nieoczyszczenia ich lizaniem, coraz bardziey gęstnieie: w krótce następuie dreszcz, a po nim gorączka. — Bydle daie poznawać swe cierpienia stęka-

niem litość wzbudzaiącém, i niespokoynėm zwracaniem łba w niezwykłe położenia: zaczyna laxować wprzod gęsto i spieczono, a potem coraz rzadziey i smrodliwiey, nakoniec samą wodą cuchnącą i ze krwią zmieszaną wraz z wydymaniem gwałtownem kiszki odchodowey. — Krowy cielne w tym zakresie choroby zwykły ronić, i wnet potem zdychaią.

Otworzywszy wydrążałość brzucha, znayduią się żołądek i cały ciąg kiszek zapalone, i gdzieniegdzie zgangrenowane: żołądek pierwszy i drugi powietrzem zgniłem rozdęte, trzeci zaś, czyli książki wołowe, zazwyczay suchym pokarmem napchany, wątroba bywa koloru bladego, pęcherz żołciowy niezmiernie wielki i wodą żołtawą napełniony.

Pominąwszy wszelkie badania uczone względem przyczyn, skutków i sposobów leczenia ninieyszey choroby, wymienię w krótkości środki, iakie podczas urzędowania mego w Powiatach Warszawskim i Błońskim, gdzie ta choroba aż nadto często zdarzała się, nayskuteczznieyszemi znalazłem.

Rada moia tycze się bydła, które wśród panuiącego powietrza ieszcze iest zdrowem, bydła podeyrzanego — chorego i zdechłego.

1mo. Uważaiąc bydło ieszcze zdrowe za usposobione iuż do ninieyszey choroby, nie należy go.

a) Wypędzać w pole przed wschodem słońca, i to nieprędzey aż rosa ciepłem słonecznem sparowaną zostanie, oraz nie wypędzać dopoki nie lizało soli kamienney, nie napiło się, i przynaymniey garści siana nieprzegryzło;

b) Nie należy go poić stoiącą i gniiącą wodą, lecz studzienną i świeżą;

c) podczas naywiększych upałów, to iest od godziny 10tey zrana do 4tey po południu powinno w cieniu odpoczywać;

d) Obory powinny bydź obszerne, widne, czyste i wolny przystęp świeżego powietrza maiące; nie zaś szkodliwemi zanieczyszczone wyziewami, które się iak za zwyczay z pobliskiego gnoiowiska wydobywaią;

e) Wołow w czasie panuiącey zarazy nie należy do prac uciążliwych używać.

2do. Bydło smutne i przeżuwac ustaiące iest podeyrzanem, a wtym stanie od zdrowego oddalić ie należy, aby żadnego, ani przez ludzi, ani przez domowe zwierzęta społeczeństwa z ostatniem nie miało, i iadem zarazy szkodzić nie mogło.

Zamiarem leczenia ninieyszey choroby iest wzbudzanie sił żywotnych bydlęcia, i zapobieganie, aby przez zbyteczny pokarm, który iak sekcya dowodzi, strawionym i w użyteczną ciecz pokarmową przeistoczonym bydź nie może, choroba początkowa pogorszoną nie została (1); według tychże wskazań wypada.

a) W takiey ilości bydłu dostarczać pokarm, aby tylko życie utrzymywać, natura bowiem dobroczynna i własnemi siłami lecząca choroby zwierząt, ustawiey nieodstępuiących, nadała im od iadła

(1) W tym zakresie choroby błądzą nayczęściey gospodarze, staraiąc się dogadzać bydłu wyborem pokarmow, czem atoli raczey chorobe, niż samé bydło zasilaią, gdyż wszystko, co nie zostaie strawionem, szkodzić tylko musi.

wstręt, który sztucznym sposobem człowiek błędnie pokonać usiłuie.

b) Pokarm bydlęcia powinien bydź w tym razie płynnym i dostrawienia łatwym, tak żeby bez powtornego pożucia, mógł życie utrzymać; w początku więc choroby odpowiadaią zamiarowi, soczyste liście iarzyn *np.* kapusty, marchwi, burakow i t. d. oraz rzepa brukiew i wiele innych, które iednak poprzedniczo usiekać i osolić wypada. Jeśliby bydło do tego pokarmu nie miało chęci, albo gdyby choroba iuż się daley posunęła, wypada mu dawać napóy następuiący, którego pomyślnych skutkow często doświadczałem; takowy sporządza się nalewaiąc nadowolną ilość wonnego siana tylo wody wrzącey, aby siano przykrywało; po ostygnięciu wyciska się woda, zawieraiąca nayznacznieyszą ilość rozpuszczonych części siana odżywnych; do tego płynu dodaie się tyle soli kuchenney, aby nabrała smaku słonego, i wlewa się bydłu w gardło butelkę kwartową dwa lub trzy razy przez dzień.

Zamiast płynu gorącego z siana, można sporządzić zacier rzadki z garści mąki pszenney lub żytney, i kwarty wody, którego, dodawszy soli kuchenney, podobnem sposobem używać można (2).

c) W początkach choroby okazał mi się nastepuiący sposób skutecznym; nalewa się w naczyniu należycie obszernem garniec dobry smoły, 8mią garcami wrzącey wody, i miesza takowy rozczyn łopatą; potem przykrywszy naczynie wytrawia się przez 24 godzin, po odstaniu się, zlewaiąc płyn wierzchny, daie się go butelkę kwartową zrana i wieczorem naprzemian z wymienionym wyżey zacierem lub nalaniem siennem (3) wspomnione trzy sposoby t. i. wstrzymywanie od iadła, pilne użycie zacieru lub nalania siennego, i woda smolna, znalazłem w początku choroby nayskutecznieyszemi, tak dalece, iż częstokroć niemi wywikłaniu się dalszemu choroby zapobiedz zdołałem.

Obawa aby bydłu głód nie zaszkodził iest bez zasady, gdyż choroba straszliwszą iest od głodu, a zwłaszcza, iż natura inne w tym razie przedsiębierze czynności, niżeli odżywienie i ocalenie ciała.

3tio Skoro zaś choroba przez znaki na początku wymienione wyiawiać się, i górę brać zaczyna, należy bydło ciągle od iadła wstrzymywać, prócz wyżey wspomnionego, (Nro 2. 6.), a zamiast lekarstwą dodawać do każdey kwarty wody smolney pół łóta czyli dwie dra-

(2) Soli kuchenney dodaie się w celu pobudzania żołądka 3go do strawienia roztworu pokarmowego, który się w nim niewyrobionym znayduie; podobnie można nieco osolić wodę, którą się za napoy daie.

(3) W tym zakresie choroby przestaią krowy doyne dawać mleka, a doione wydaią płyn żołtawy, kleiowaty, i ze krwią zmieszany; wielu gospodarzy obawiaiąc się aby mleko nie zginęło, każą doić krowy chore bez względu na zwiędłe wymiona i nieużyteczność obrzydliwego produktu; obawa ta iest mylną, za powrotem bowiem zdrowia, i trawienia bydlęcia, powracaią wspólne wszystkie zwykłe odosobnienia; a ponieważ odciągnięcie wymuszone sokow niezawodnie w tym razie szkodzi, nie iestże ważnieyszem dla gospodarza ocalić życie bydlęcia i tymczasowey korzyści utratę ponosić, aniżeli sposobem wprost uzdrowieniu przeciwnym, takowe sobie zapewniać?

cłuny kwasu solnego, powtarzaiąc to dwa razy w dzień; kwas ten przepisuię za zwyczay według porady, i sławnych doświadczeń lekarza Wiedeńskiego *Pessina*, łącząc znieco żelaza tak, że na 6 uncyy kwasu solnego (*Acidum Muriaticum*) biorę dwie drachmy, a według okoliczności i więcey tynktury z solanu żelaza (*Tinctura fortis Muratici*), co skuteczność pierwszego znacznie popiera.

Przytem bardzo iest użytecznem chędożyć bydło szczotką twardą kilka razy w dzień, co wspieraiąc dzielnie przeziew (*transpiratio*) dążenie soków do ciągu kiszek w prostym stosunku zmnieyszą. — Gdy ta choroba połączona iest z kaszlem, wypada bydłu robić zawłokę korzeniem ciemierzycy czarney (*rad: Helleburi nigri*) na podgardlu, lub przypalać piersi dwa do trzech razy rozpalonem, żelazem, nie zaniedbuiąc oraz w ciągu całey choroby ropienie ran utrzymywać. — Jeżliby następowały wodniste i smrodliwe laxowania, z wydymaniem kiszki odchodowey połączone, natenczas cmeny z półkwarty kleiu gęstego z siemienia lnianego, w którem pół łóta dryiakwi Weneckiey rozpuścić można, dawane sposobem pęcherza, bywaią bardzo skutecznemi, powtarzaiąc ie stosownie do naglących mniey lub więcey przypadków 2 do 3 razy na dzień.

Powracaiąc bydłu zdrowie zwykło się okazywać przez wesołość i znikanie ziawien wyżey wyrażonych, a szczególniey przez nadzwyczayną chęć do iadła — iest to zakres drugi, gdzie gospodarze niewczesną troskliwością sami sobie szkodzą; dozwalaiąc albowiem bydłu więcey pokarmu, niżeli strawić iest w stanie, są przyczyną powtórnego zapadnienia i zdychania, ieśli nie z zarazy, to z przyczyny obciążenia żołądka. — Ztąd więc wypada bydź oszczędnym w dostarczaniu pokarmu w zakresie ozdrowienia, oraz powracać do trudnieyszych do strawienia, a mianowicie suchych iak naypowolniey.

4to. Bydło zdechłe iest ze wszystkiemi częściami, gnoiem, i całą oborą powietrzem morowem zarażone które, iednak tylko temu rodzaiowi zwierząt się udziela.

Chcąc przeto dalszemu szerzeniu się zarazy położyć tamę, wypada zachować wielkie staranie, aby bezpośrednio sztuka odeszła, na mieyscu od przechodu bydła oddalonem, w dole 4 łokcie głębokim wraz z gnoiem, słomą, iadłem i t. d. po odeszłey sztuce pozostałemi, zakopaną była. — Oborę należy wskroś wodą goracą wymyć, piaskiem lub świeżą ziemią wysypać, i przed upłynięciem kwartału nie używać, aby się bydło na nowo przybywaiące nie zarażało.

Warunkiem nieodzownym pomyślności ninieyszego sposobu iest pilne i trwałe użycie podanych środków, od samego choroby początku; — — dowiodło mi bowiem tego nadzwyczaynie szczęśliwe zdarzenie, w którem zachowuiący same przepisy wyżey wymienione, z 13tu sztuk początkowo choruiących 12 uratowali.

Dnia 2 Sierpnia 1813.

Freyer Z. Fizyka Miasta Stołecznego Warszawy.

Z Peterzburga d. 29 Czerwca d. k.

(Z Kuryera Litewskiego.)

Z nay wyższey woli Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeymości Elżbiety Alexiejewny, obraz chorągwi Kięcia Poiarskie-

go, pod którą niegdyś gromadzili się Rossyanie dla obrony oyczyzny od nieprzyiacioł, przeniesiony został do Imperatorskiey publiczney biblioteki, gdzie między innemi pamiątkami narodowemi, z przyzwoitą ozdobą został umieszczony.

Z Rygi d. 25 Czerwca d. k.

(Z Kuryera Litewskiego.)

Zawczoray, d. 23go, w wieczor, powrocił do nas z Mitawy, JW. Minister spraw wewnętrznych, Kozodawlew.

Od dwoch miesięcy przechodzą tędy codziennie woyska, które do armii śpiesza : naybardziey wiele i piękney artyleryi. W tych dniach ma przechodzić korpus ośm tysięcy ludzi wynoszący.

Z Londynu d. 16 Lipca.

Kapitan Broke fregaty Shannon donosi z Halifaxu pod d. 6 Czerwca, iż na d. 1 tegoż miesiąca Amerykańska fregata Chesapeak, na którą tak dawno czatowano, a która dała powod do woyny z Ameryką nie pozwalaiąc się przetrząsać, wywabioną została z portu Bostonskiego, i między przylądkami Anny i Kod do bitwy wciągnioną. Po kilku wystrzałach wystąpili Amerykanie na pokład, chcąc Angielską fregatę zachaczyć; lecz uprzedzili ich Anglicy, wskoczyli na przód nieprzyiacielskiey fregaty i po uporczywey, ale krotkiey walce zdobyli ią. Nieprzyiaciel miał około 70 zabitych i 100 ranionych; nasza zaś strata nie wynosi iak 24 ludzi. — Mamy nadzieię, że taki sam los spotka Kommodora, Rodgers z fregatą Prezydentką. Znaydował on się niedawno pod Norwegskiemi brzegami, nabrał świeżey wody w Bergen i udał się na morze dla chwytania powracaiących z Grenlandyi Angielskich statkow. Znayduią się w tych wodach ieden liniiowy okręt Angielski i fregata, przed któremi zapewne nie uydzie.

List Admirała Warren do Sekretarza administracyi z wysp Bermudzkich d. 28 Maia 1813.

"Mci Panie! Upraszam WPana chciey uwiadomić Lordow admiralicyi, iż po zdobyciu na d. 3 Kwietnia przez okręty eskadry korsarskich Amerykańskich statkow, popłynąłem do zatoki Chesapeak. Przekonawszy się, iż lekka flotyla dostawszy się na rzeki, które z tey zatoki rozlewaią się do morza, istotną może uczynić przysługę, odciąć nieprzyiacielskie posiłki, zniszczyć iego Ludwisarnie, zapasy ammunicyi i publiczne zakłady, rozkazałem zatem Kontr. Cockburn wziąć pod swoie dowodztwo okręty Maidstone, Fantom, Mohawk, High-Flyer i trzy zdobyte galery. Officer ten wziął na swoie okręty 180 maytkow i 200 żołnierzy morskich, tudzież oddział żołnierzy lądowych, którym Jenerał Horsford, namiestnik wielkorządcy wysp Bermudzkich, na moią prozbę pozwolił służyć na moiey eskadrze, i z tą siłą na powyższą wyprawę popłynął.,,

Officer wyszley w d. 8 Czerwca z Bermudzkich wysp wyprawy pisze pod d. 1 Czerwca: "Bataliiony morskie pod P. Beckwith przybyły tu i pod zasłoną okrętow San Domingo, Poictiers i Dragon popłynęły do zatoki Chesapeak, gdzie znayduie się iuż Kontraadmirał Cockburn z eskadrą. Za przybyciem tey wyprawy przedsięwzięte zapewne zostaną nieprzyiacielskie kroki przeciw Amerykańskiem miastom, a mianowicie przeciw Norfolkowi, gdzie znayduie się własnie Ame-

rykańska fregata Constellation. Siła nasza będzie może dostateczną do zdobycia Baltimoru. Rzeki Chesapeak i Delaware są od nieiakiego czasu ściśło zamknięte i zatamowany zupełnie został handel.,,

Gazeta Goniec pod d. 12 b. m. wyraża: Następuiący list dowodzi, że o mało nie stoczyliśmy w ostatnią środę bitwy z Francuzką flotą na Skaldzie:

Przed Flesingą d. 7 Lipca. Dziś wyszły będące w Fleśindze okręty aż pod wysepy piaskowe z portu na morze. Natychmiast popłynęła cała nasza flota, wraz z eskadrą Rossyyską przeciw nim. Nieprzyiaciel cofnął się aż do Thorton: gdyby przybysz wody nie był nastąpił, bylibyśmy pewnie stoczyli z nim walkę, gdyż wiatr był południowo zachodni. Liniiowe okręty Impregnable i Cornwall, i bryg Jason strzelały do nieprzyiaciela, który odstrzyliwal; liczy on teraz 14 liniiowych okrętow, 5 fregat i 30 brygow w Flesindze.,,

Gazeta w Kentish wychodząca donosi pod d. 12 b. m. W piątek nadszedł tu pocztowy statek z listami z Malty do 13 Maia, a z Gibraltaru do 20 Czerwca. Morowa choroba pokazała się znowu w Malcie i umierało na nią codziennie po 50 osob. Handel przerwany zaraz został i przedsięwzięto środki do wstrzymania tey zarazy. Osada była do tego dnia oszczędzona.

Rossyyski poseł miał wczoray naradzenie z ministrem związkow zagranicznych.

Lord Walpole poiechał, iak mowią, do Leit, skąd uda się na morze Baltyckie.

Wyszłą d. 7 b. m. z Harwich wyprawę zaskoczyła na morzu tak potężna burza, iż większa część statkow zaledwo uratować się mogła do zatoki Hesely. O dwoch przewozowych statkach, Saragosa i Doncaster, które miały na sobie 1200 żołnierzy, nie maią dotąd żadney wiadomości i zaczenaią się o nie obawiać.

Wczoray zaszło tu osobliwsze zdarzenie. Deputacya od kupcow udała się do kancelaryi handlowey z powodu zabrania przez Hiszpańskiego korsarza płynącego za pozwoleniem z Londynu do Hawru okrętu Karolina. Korsarz przyprowadził swoią zdobycz do Plimut, ale portowy admirał nie dozwolił mu wniyścia. Kancelarya odpowiedziała, iż nie może się do tey sprawy mieszać, ponieważ nie zastania okrętu pozwolenie przeciw korsarzom Hiszpańskim.

Z Medyolanu d. 20 Lipca.

Wicekrol Włoski powracaiąc d. 16 b. m. Z Monza do Medyolanu, odprawił popis z zebraną tam gwardyą. D. 18 były w Monza pokoie, pod [illegible] których odbierała Wicekrólowa życzenia szczęśliwego powrotu z kąpieli. Dziś znaydował się Wicekról na radzie stanu.

Dotychczasowy Wielkorządca prowincyy Illiryyskich, Xże Abrantes (Jenerał Junot) powracaiąc dla choroby do Francyi, przeiechał przez miasto nasze. (Mieysce iego zastąpił Xże Otranto, (Fouche były minister policyi) który przed nieiakim czasem powołany był do Drezna, a niedawno przeiechał przez Pragę, Wieden i Gratz do Laibach, dla obięcia powierzonego sobie urzędu.

Z Paryża d. 23 Lipca.

(Z Gazety Wiedeńskiey.)

Monitor dzisieyszy donosi: N. Cesa-

rzowa udaie się do Moguncyi, w nadziei widzenia się z Cesarzem i zabawi tam 8 dni. Dziś nocować będzie w Chalons, d. 24 Metz, a d. 25 w Moguncyi. Na początku Sierpnia powroci do Paryża.

Tenże dziennik pod dniem wczorayszym donosi: Cesarz mianował Xięcia Wincencyi, (Caulaincourt, W. Koniuszego i byłego ambassadora przy Rossyyskim dworze,) i Hrabiego Narbonne, ambassadora swoiego przy dworze Austryackim, pełnomocnikami na kongress pokoiu w Pradze; Hrabia Narbonne poiechał tam d. 9 Lipca z Drezna, a Xżę Wincencyi miał d. 18 udadź się za nim. Z Rossyyskiey strony mianowany iest na tenże kongress pełnomocnikiem tayny Radca Anstetten. Tymczasem zawarta została w Neumarkt nowa umowa, mocą którey rozeym do 15 Sierpnia przedłużony został.

Cesarz przeniosł wyrokiem swoim tytuł i majorat po poległym Xciu Fryolu (Diuroku) na pozostałą po nim corkę. Hrabiego Mole przydał iey za opiekuna.

Nowy Amerykanski poseł William Crauford przybył wraz z sekretarzem swoim do Paryża.

W całey Francyi piękne są urodzaie; w departamencie Paryzkim zaczęto iuż żyto żąć, i pomimo dwoch miesięcznego deszczu w niektórych tylko mieyscach zboże iest powalone.

D. 8 b. m. pokazały się przed Kuxhawen iedna fregata, 4 brygi i 9 działowych szalup, stanęły na wystrzał z pistoletu przed nowemi szańcami pod Hamburgiem i strzelały do nich przez trzy godziny, chcąc ie zburzyć. Francuzka osada zasłoniona groblami iednego tylko miała człowieka ranionego i żywo odpowiadała na ogień Anglikow, którzy się nakoniec oddalili. Jedna batterya została uszkodzoną, ale tak lekko, że we dwoch dniach może bydź naprawioną.

Z uczniow Cesarskiey szkoły woyskowey w St. Cyr mianowanych iest 100 podporucznikami w woysku, i d. 24 b. m. udadź się maią do Moguncyi.

Młody Francuzki Architekt, P. Mauduit, powrocił z dwoch letniey swey podroży przez Rossyą, Krym i Grecyą. Przywiozł on z sobą zrobiony przez siebie dokładny rys rzek Simois i Scamander; miał także odkryć szczątki murow dawney Troi i odrysować.

Xżna Eckmühl poiechała d. 18 b. m. z Bruxelli do swego małżonka do Hamburga.

Z Nowegoiorku d. 16 Maia.

Odebraliśmy tu wiadomość o wzięciu przez woyska nasze twierdzy Mobile na granicy zachodniey Floridy. Hiszpanie zaprzeczali nam zawsze tey twierdzy, utrzymuiąc, iż do Luisany nieinależy. D. 17 Kwietnia korpus Amerykański wylądował niespodziewanie przed tą twierdzą i wezwał iey dowodcę, aby z niey iako do Ziednoczonych Stanow należącey ustąpił, i przygotowano oraz drabiny do szturmu. Niespodziewany ten napad ułatwił układy i osada zezwoliła na odpłynienie do Pensacola.

Prezydent Ziednoczonych Stanow oddał P. Armstrong ministerium woyny. Ten posłał zaraz doświadczonych officerow do wszystkich nowo urządzonych Amerykańskich korpusow. Na nayodlegleyszych granicach powierzył dowodztwo zręcznym jenerałom: PP. Pinkiey i

Davie posłał do południowych prowincyy, P. Hampton do zatoki Chesapeak, Pana Bloomfeld do Delaware, a PP. Ogden i Zizard do Nowegoiorku.

Jeden z Amerykańskich dziennikow mowi: "Doniesienia od ieziora Ontario są ciągle pomyślne. Lądowi nasi i morscy dowodcy zdaią się żywo popierać woynę w tych okolicach. Jakoż podług doniesień od Niagary nieprzyiaciel ciągle iest w trwodze i zaledwo własnego kraiu bronić potrafi; oczekuiemy zatem zdobycia, które będzie owocem przemagaiącey naszey siły i środeł."

Officer od północnego woyska napisał z portu Sacket pod d. 14 Maia następuiący list do oyca swego: "Wczoray przybyliśmy tu z Niagary. Korpus Jenerała Pike znayduie się przy nas; on zaś zginął przy zapaleniu składu prochowego. Ja byłem także raniony, ale szczęściem nie niebezpiecznie. Strata Anglikow w potyczce przy Jork była dwa razy większą od naszey; zabiliśmy im lub ranili 305 ludzi z 1400, ktorzy znaydowali się w bitwie. Angielskie woyska biły się dobrze, ale ich Jenerał Sheaffe nie był to Pike. Bez wyskoczenia składu prochowego na powietrze strata nasza wcale byłaby nie znaczącą.

Z Moguncyi d. 26 Lipca.

Dziś o godzinie 5 z rana przybyła tu N. Cesarzowa Rejentka, o godzinie 11tey wystrzały z dział i odgłos wszystkich dzwonow doniosły mieszkańcom miasta naszego o szczęśliwem tém zdarzeniu. Między dziś i iutro oczekuiemy tu także przybycia N. Cesarza.

Z Frankfortu d. 26 Lipca.

Niespodziewanie przeiechał N. Cesarz Francuzow przez nasze miasto do Moguncyi. Podroż ta dała powod do rozmaitych pogłosek, które nie wartaią nawet bydź wspomnianemi; naypewnieyszą iednak zdaie się bydź rzeczą, iż Jego C. Mość chce w czasie rozeymu zbliżyć się na kilka dni do państw swoich i wydać ministrom swoim rozkazy, iakich zawikłany bieg interessow wymagać może. Wiadomości, które od granic Hiszpańskich odbieramy, nie zostawiaią żadney wątpliwości, iż pracuią z naywiększym pośpiechem nad wystawieniem znaczney siły, dla oparcia się wtargnieniu Angielsko-Hiszpańskiego woyska do Francyi. Rozpierzchnione korpusy Jenerałow Reille i Clausel znayduią się iuż na ziemi Francuzkiey, ale bez artyleryi i dział. Reszta Badeńskiego korpusu, około 300 ludzi, znayduie się także w Baionie. Xże Dalmacyi (Marszałek Soult) obiął iuż naywyższe dowodztwo nad wszystkiemi woyskami w tych okolicach. Krol Jozef znayduie się na ziemi Francuzkiey.

Xże Walmy (Marszałek Kellerman) obiął woyskowe dowodztwo w W. Xięstwie Frankfortskiem.

D. 23 b. m. przybył tu pierwszy Szambelan Cesarza Francuzow, P. Montesquiou.

Wczoray przybyli tu Hrabia Isenburg, podpułkownik w służbie Bawarskiey i Baron Tannstein, jenerał w służbie Badeńskiey.

Z Bayreit d. 26 Lipca.

Dziś o godzinie 2giey po południu przybył tu Następca W. Xięstwa Wircburskiego, powracaiąc z Czech do Wircburga. Sam Wielki Xże bawi ieszcze w Töplitz, ale za kilka dni przeieżdzać tędy będzie do Wircburga, a obie Xiężniczki corki iego dziś maią tu na noc ziechać.

DODATEK DO Nro 64. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 11 SIERPNIA 1813 Roku WE SRODĘ

Z Pragi d. 28 Lipca.

N. Cesarz raczył wyrokiem swoim pod d. 24 b. m. Feldmarszałka porucznika, Barona Frimont, przez wzgląd na iego znakomite usługi w ostatniey kampanii i na dowod swoiego ukontentowania z tymczasowego iego dowodztwa posiłkowym korpusem, zaszczycić naylaskawiey komanderskim krzyżem orderu Leopolda, a C. K. Radcy, dyryguiącemu polowemu Lekarzowi przy woysku w Czechach i korresponduiącemu członkowi medyczno-chyrurgiczney akademii Jozefowskiey, Doktorowi Sax, za okazaną w ostatniey kampanii niespracowaną czynność i staranność o zdrowie żołnierzy, do posiądanego iuż cywilnego złotego medalu zasługi przydać złoty łańcuszek.

W tey chwili (o godzinie 12tey w południe) przybył tu przeznaczony na tuteyszy kongress Francuzki pełnomocnik Xże Wincencyi.

Z Monachium d. 25 Lipca.

Wczoray powrocił N. Król nasz w dobrem zdrowiu z kąpieli Badeńskich do letniego swoiego mieszkania do Nimfenburga.

Stosownie do oznaymienia tuteyszey akademii pięknych kunsztow, wszystkie maiące bydź d. 12 Paźdźiernika r. b. na widok publiczny wystawione dzieła kunsztu, maią bydź naydaley do 15 Września akademii przesłane. Koszta przewozu, i wewnątrz i od granic królestwa przyyymuie akademiia na siebie.

Z Inspruka d. 24 Lipca.

W tym tygodniu przybyło tu znowu z Niemiec wiele officerow i wozow należących do głownego sztabu Wicekróla Włoskiego, i po wypocznieniu udali się w dalszą drogę do Włoch.

Tegorocznie lato bardzo iest dolinom naszem (Tyrolskim) niesprzyiaiące; codziennie pada deszcz a wysokie gory śniegiem są okryte. Ozimina iest wprawdzie pozęta i leży w polu, ale obawiamy się, ieżeli deszcz dłużey potrwa, że porośnie. Na zimnych i nizkich gruntach ieszcze tatarka nie zeszła i ledwie na karmę dla bydła posłuży. Pospolicie wypędzano w tym miesiącu bydło na naywyższe gory nasze, lecz w tym roku są ieszcze śnie-

giem i lodem okryte, a zatem upadł z nich użytek. W Kübday o 10 godzin leżącey ſtąd gorze wśrodku przeszłego miesiąca było ieszcze iezioro zamarznione. Stoki i ſtromyki z powodu uſtawicznego deszczu wszędzie po wzbierały i znaczne poczyniły szkody.

Z Burg d. 28 *Lipca.*

(*Z Gazety Berlińskiey.*)

Wzdłuż Anhaltskich i Saskich granic zoſtały przednie ſtrąże Francuzkie znacznie zmocnione. Toż samo ſtało się na drugiey ſtronie Elby. W nagranicznych mieyscach odmieniaią się częſto woyska. W Magdeburgu pracuią nieuſtannie nad warowniami i po prawey ſtronie moſtowey bramy maią bydź wszyſtkie domy rozebrane. Mieszczanom zapowiedziano, aby się przygotowali na przyięcie na kwaterę wiele woysk nowych.

Z Wasingtonu d. 26 *Maia.*

Kongress zgromadziwszy się wczoray, odebrał od Prezydenta poselſtwo naſtępuiącey treści:

"Rossya iako wspólny przyiaciel Ziednoczonych Stanow i W. Brytanii ofiarowała swoie pośrednictwo dla ułatwienia pokoiu pomiędzy obiema mocarſtwami; Rząd Amerykański przyiął natychmiaſt tę propozycyą, i dla dania dowodu skłonności swoiey do pokoiu, nie czekaiąc na wiadomość czyli przeciwna ſtrona przyięła to pośrednictwo, opatrzył trzech znakomitych obywateli pełnomocnictwami do zawarcia z W. Brytanią traktatu pokoiu i ułożenia się o traktat handlowy. Dwoch z tych deputowanych iuż odpłynęło, a trzeciego kolegę swego zaſtaną iuż w Peterzburgu. Maią oni oraz zlecenie zawrzeć traktat handlowy z Rossyą. Czas dopiero okaże iaki skutek weźmie to przyiacielskie wdanie się Cesarza Rossyyskiego i dowod spokoynych uczuciow Ziednoczonych Stanow. (Tu mowi Prezydent o pobiciu i zniszczeniu Angielskiey korwety przez Amerykański kutter Kornet, o zdobyciu miaſta Jork w wyższey Kanadzie, które nazywa wſtępem do ważnieyszych zwycięztw, i o obleżeniu twierdzy Meigs na granicy zachodniey.) Daley donosi o śmierci Amerykańskiego posła Barlow w Francyi, potem przyſtępuie do skarbu. Od 1 Października 1812 do 31go Marca 1813 weszło do skarbu 15,412,000 dolarow, a wydano 15,920,000. Dnia 1go Kwietnia pozoſtało się w skarbie 1,857,000 dol. Z upoważnioney d. 8 Lutego r. b. 16 mill. dol. pożyczki wszedł 1 mill. przed 1 Kwietnia do skarbu; reszta 15 mill. weszły poźniey, iako też uchwalone przez ciało prawodawcze zą 5 mill. skarbowych biletow puszczone w bieg zoſtały. Dodawszy do tego z domysłowego dochodu ceł i za sprzedane grunta 9 mill. tedy mamy na potrzebne wydatki dziewiąciu miesięcy r. b. 29 mill. dolarow. D. 31 Grudnia nie pozoſtanie się zapewne więcey w skarbie, iak na d. 1 Kwietnia. Pożyczka 16 mill. nie mogła bydź w żaden sposob na niższą prowizyą iak $7\frac{1}{2}$ od ſta zaciągniona. Gdyby kray posiadał większe i pewnieysze dochody, tedy możnaby na niższą prowizyą doſtać pieniędzy. Tu zaleca ciału prawodawczemu, aby przedsięwzięło w tem względzie skuteczne środki. Poselſtwo swoie tak zaś zakończył: "Woyna, w którą Ziednoczone Stany są wplątane popierana bydź musi z wielorakich względow. Musicie w

nie zepsuty i oświecony lud wpoić miłość do oyczyzny, pysznienie się z wolności i pamięć na założycieli iego niepodległości; musicie go nauczyć iak się ma zabezpieczyć przeciw oburzaiącem gwałtom, popełnianem przeciw tey klassie obywateli, która przez bohaterskie swoie męztwo tyle godną stała się iego opieki; musicie nakoniec włożyć na niego święty obowiązek, aby kosztowne dziedzictwo praw i niepodległości, które pokolenie teraźnieysze z łaski naywyższey Opatrzności posiada, nienaruszenie przyszłym pokoleniom zostawił.,,

Wypis listu z wyższego Szlązka d. 12 Lipca (*Z Gazety Berlińskiey.*)

Podroż, którą w rozmaitych interessach temi czasy odprawiłem, nie dozwoliła mi udzielić WPanu tego, com widział i słyszał w sąsiedzkich Czechach. Dziś nieco wolnieyszy, donoszę o tem:

"Nie tylko mię mocno uradowała znaczna ilość woyska Austryackiego, które wszędzie w Czechach i na granicy napotykałem, ale bardziey ieszcze stan iego wyborny. Całe woysko Austryackie iest na stopie woienney. Procz tego, utworzono w Czechach 50 bataliionow milicyi. Przy zieździe Cesarza Alexandra z WW. Xiężnami siostrami iego miałem sposobność widzenia zręczności tego woyska w robieniu bronią i w obrotach; w bliskości bowiem Opotschna ściągnięto na owczas 6 pułkow piechoty, a 4 jazdy. Dwa z pierwszych (Mannsfeld-Colloredo, i Hillera) niedawno były nadciągnęły z korpusu posiłkowego, który w woynie przeciw Rossyi dał był dwor Austryacki, Wszędzie zalecono było woysku oddawać Monarsze Rossyyskiemu i siostrom iego też samę cześć woyskową, iaka iest dla familii Cesarsko-Austryackiey przepisana. Obie WW. Xiężne przybyły d. 14 Czerwca do Opotschna. D. 16 rano ziechał tam Cesarz Alexander, a d. 17 w południe W. Xiąże Konstantyn. W tych i dniach następnych trwały konferencye, a gońcy na wszystkie strony biegali. — D. 19 familiia Cesarsko-Rossyyska przypatrywała się woysku. — D. 20 oglądała twierdzę Josephstadt, zwiedziła tam zbroiownią i warsztaty woyskowe; kazała nawet pokazać sobie wewnętrzne urządzenie i sprzęty iednego pułku. Baczność i uprzeymość ziednała iey serca żołnierza. Po południu 4 pułki piechoty wystąpiły w paradzie. — D. 21 po obiedzie pułk piechoty Colloredo-Mannsfeld wystąpił w paradzie. Nie można widzieć pięknieyszego pułku. Walczył on w roku 1799 we Włoszech przy Novi pod W. Xięciem Konstantynem przeciw Francuzom, i dla tey to on przyczyny teraz naywięcey nim był zaięty. Darował mu 100 czerw. złot. dla rozdania między żołnierzy z owego czasu, którzy ieszcze żyią. Cesarz także Alexander naywiększe okazał mu względy; kazał mu dać żołd podwoyny, a oprocz tego, każdemu żołnierzowi, maiącemu medal zasługi po 15 czerw. zł.; każdemu, który dwie kapitulacye woyskowe wysłużył, po 12 czerw. zł., a który iednę, po 10. Przy 8mey kompanii tego pułku kapela składa się z Cyganow; ta swoim zwyczaiem grała przed familiią Cesarską, a 4ch Sławakow i 6ciu Węgrzynow tańczyło po narodowemu. — D. 22 familiia Cesarska zwiedziła twierdzę Königsgratz, a po południu była na wielkich obrotach woiennych. Duch żołnie-

rza Austryackiego iest iak naylepszy, i gdy przyydzie do boiu, zapewne powinności swoiey dopełni.

" Tu w Szląsku, gdzie stali Francuzi, wszystko smutno wygląda. Wiadomość o spaleniu się ekwipażow Cesarza Napoleona iest fałszywa. Pod czas pobytu iego w Neumarkt, mieszkał w dawnym domu pocztowym, a po domach w rynku stało po 50 grenadyerow, 10 officerow i 10ciu służących, a tych wszystkich żywić trzeba było. W około miasta stał oboz. Wszystkie piękne okolice zniszczone; wszystkie zakopane pieniądze i sprzęty umiano wynaleść, i zabrano. Gdy Cesarz ruszył z Neumarkt, złe ieszcze się pogorszyło. Zabrano i wybito wszystko bydło, a obory spalono. Biedni mieszkańcy całkiem są zniszczeni. O ileż ran będzie miał pokoy do zagoienia!,,

Dnia 9 i 10 Sierpnia 1813.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
Korz: Przenicy	12 —	10 15	9 15	8 —
— Zyto	9 —	8 —	7 —	6 —
— Jęczmień	8 —	7 —	6 —	5 15
— Owsa	6 —	5 15	5 —	— —
— Jagieł	24 —	22 —	21 —	20 —
— Grochu	— —	— —	— —	— —
— Rzepaku	— —	— —	— —	— —

DONIESIENIA.

Dnia 17 i 18 Sierpnia r. b. — Gdy na żądanie Wney Antonilli z Czarnockich Zborowskiey, w Dębinie Folwarku zwanym w Powiecie Jędrzeiowskim ćwierć mile od Oxy leżącym, za gotową kurantem zapłatą sprzedawane będą przez Licytacyą rożne ruchomości, a szczegolniey komody, biora, kanapy, szaffy, oraz bydło rogate trzoda, powozy, bryczki, zboże w ziarnie i inne, więc o tem Publiczność uwiadomiam. — Datum w Jędrzeiowie dnia 5go Sierpnia 1813 R.

Jgnacy Rzuchowski, Kom. Pow. Jędrz. Dep. Krak.

Ponieważ dnia 15 i 16 Sierpnia r. b. w Łowini pod Nr. 1 sprzedawane będzie więcey daiącemu żyta w snopie kop 85, zatem o pomienioney Licytacyi Publiczność uwiadomiam. — Datt. w Jędrzeiowie dnia 5go Sierpnia 1813.

Jgn: Rzuchowski. Komornik Pow. Jęd: Depar. Krakow.

Ponieważ dnia 26 Lipca r. b. Licytacya dochodow rocznych z wsi Dziaduszyc pod Działoszycami będącey, w ktorey wysiewu przeszło 405 korcy, browar, młyn i piła dla założoney przez stronę interessowaną oppozycyi do skutku nie doszła, a taż Oppozycya wyrokiem Wysokiego T. C. P. J. D. K., w dniu 31 Lipca r. b. zapadłym uchyloną i zniesioną została, przeto dochody rzeczone dnia 22 Sierpnia r. b. z rana naywięcey daiącemu w Dziaduszycach na Ekonomii publicznie sprzedane zostaną; chęć zatem licytowania maiący w dniu i mieyscu wspomnionem, w summę złot. pol. 3769 na wadium i ratę dzierżawną służyć mu maiącą opatrzony, stawić się raczy, gdzie przed Licytacyą o dalszych teyże warunkach uwiadomi się. Oznaymia się także iż po skończoney wzwyż wyrażoney Licytacyi kilkaset kop zboża za gotowe pieniądze w Słupowce publiczne sprzedane będą. — Dan w Krakowie dnia 11go Sierpnia 1813.

Jan Kanty Kowalski, K. T. C. P. J. D. K.

Dnia 24 Sierpnia r. b. o godzinie 10tey przed południem dochod roczny z wsi Owczar w Powiecie Stopnickim przy miasteczku Busku leżącey, naywięcey daiącemu we dworze teyże wsi przez publiczną Licytacyą wypuszczony zostanie. — Każdy przeto chęć zadzierżawienia tegoż dochodu maiący opatrzony w wadium 750 złp. ktore przed Licytacyą złoży w mieyscu i dniu wzwyż wyrażonym stawić się zechce. — Dan w Krakowie dnia 6go Sierpnia 1813.

Jan Kanty Kowalski K. T. C. P. I. D. K.